

บทที่ ๑๓

โน้ตขับ (Unessential Notes) ประเภทที่ ๒

จำพวกที่ ๑

โน้ตผ่านคำ เป็นตามลำดับขั้นบันไดเสียง (Scale passing notes)

ข้อ ๑. โน้ตผ่านนี้ได้แก่ โน้ตนอกเสียงประสาน ใช้ในการประดับแนว ซึ่งนำเข้ามาแทรกในระหว่างตัวโน้ตอันเป็นส่วนของคอร์ด เพื่อให้โน้ตเหล่านี้ได้ติดต่อเป็นลำดับขั้นบันไดเสียง.

การแทรกนั้นใช้แทรกใน จังหวะเบา หรือในระหว่าง ท่าย่วน ของจังหวะ (คือภายในระหว่างจังหวะหนึ่ง ๆ)

ข้อ ๒. ในระหว่างขั้น ของคอร์ดเมื่อเรียงตัวกันไป (Melodically disposed) ซึ่งตั้งห่างกันในระยะขั้นคู่ ๓ จะมีโอกาสนำโน้ตผ่านนี้มาแทรกได้ ๑ ตัว ถ้าตั้งอยู่ในระยะขั้นคู่ ๔ ก็นำโน้ตผ่านนี้แทรกได้ ๒ ตัว.

แบบที่ใช้โน้ตของวรรคล้วน

แบบที่แทรกโน้ตผ่าน

The musical notation consists of two staves, treble and bass clef. The treble clef staff shows a sequence of notes with passing notes marked with 'x'. The bass clef staff shows a sequence of notes with passing notes marked with 'x'. The notation is in 4/4 time and G major.

โน้ตเสริม (Unessential Notes) ประเภทที่ ๓

จำพวกที่ ๑

โน้ตเหลื่อม (Auxiliary Notes)

ข้อ ๑. โน้ตเหลื่อม (Auxiliary Notes) คือโน้ตนอกเสียงประสานซึ่งนำเข้ามาแทรกในระหว่างกลางของตัวโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ดซ้ำกัน ๒ ตัว เสมือนหนึ่งคัดตัวโน้ตของคอร์ดนั้นให้ เหลื่อมกลาง หรือ เหลื่อมบน ในเมื่อคัดโน้ตให้ เหลื่อมบน ก็เป็นไป ตามลำดับขั้น บันไดเสียงที่ใช้อยู่ในขณะนั้น หรือในลำดับ "ครึ่งเสียง" โดยคัดแปลงตัวเหลื่อมนั้นให้เป็นโน้ต "โครมาติก" ก็ได้.

แต่ถ้ามัดให้ เหลื่อมกลาง มักเป็นในระยะ ครึ่งเสียง ถ้าแม่โน้ตที่คัดนั้นเป็นตัวคู่ ๓ ของคอร์ดจะไ้ระยะ "ครึ่งเสียง" หรือระยะ "หนึ่งเสียง" เดียวกันก็ตามลำดับขั้นของมันบันไดเสียงที่ใช้อยู่ในขณะนั้นก็ได้.

โน้ตเหลื่อมบนตามลำดับขั้นบันไดเสียงที่ใช้อยู่

(๒) เหลื่อมบน "ครึ่งเสียง" หรือ "เต็มเสียง" ก็ได้.

All^o moderato.

mol

Allegretto.

Moderato.

WU 7 6mm

Handwritten musical notation on a single staff system. The notation includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody is written in the treble staff, and the bass line is written in the bass staff. The melody features a series of eighth and sixteenth notes, with some measures containing beamed notes. The bass line consists of quarter and eighth notes. The notation is marked with a 'b.' at the beginning and two asterisks (*) later in the piece. Below the staff, there are handwritten numbers: 7 6 6 5 4 6 9 8 6 #6 4 2 9 8.

Handwritten musical notation on a single staff system. The notation includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody is written in the treble staff, and the bass line is written in the bass staff. The melody features a series of eighth and sixteenth notes, with some measures containing beamed notes. The bass line consists of quarter and eighth notes. The notation is marked with a 'm.' at the beginning. Below the staff, there are handwritten numbers: 6 4 2 4 2 7 6 6 4 3 4 2 6 6 5 4.

Handwritten musical notation on a single staff system. The notation includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody is written in the treble staff, and the bass line is written in the bass staff. The melody features a series of eighth and sixteenth notes, with some measures containing beamed notes. The bass line consists of quarter and eighth notes. The notation is marked with a 'c.' at the beginning and an asterisk (*) later in the piece. Below the staff, there are handwritten numbers: 7 6 4 2 7 6 8 5 4 3 9 8 9 8 7 8.

๑. เฟ้นขึ้น ๔ - ๓ (ถูกตัวคู่ ๓ ของคอร์ด)

6 4 3 4 9 8 6 7
5 3 6 — 5

7 6 7 4 5 — 4
4 — 2 2 — 3

4 3 6 4 3 6 9 8 6 6
5 5 6 — 5

๗๗ ๒๓๕

4 3 6 4 3 6 4 3 7 6 4 3 4 3
4 — 7

4 3 4 5 — 6 4 3 4 3 7 4 3 4 3 7 6 7 4 3
2 2 — 4 —

ซซเพิ่มขึ้น ๖ - ๕ (ถูกตัว ๕ ของคอรัล)

6 6 5 6 — 4 3

2
NUT bomb

Handwritten musical notation on a single system. The treble clef staff begins with a key signature of one flat (Bb) and a 3/4 time signature. The melody consists of eighth and quarter notes. The bass clef staff provides a harmonic accompaniment with quarter and eighth notes. Fingering numbers (6, 9, 8, 7, 6, 5, 7) are written below the bass staff, with some numbers grouped by horizontal lines. Above the first measure of the treble staff is the handwritten letter 'm.', and above the fourth measure is 'G.'.

Handwritten musical notation on a single system. The treble clef staff begins with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. The melody continues with eighth and quarter notes. The bass clef staff has a similar accompaniment. Fingering numbers (6, 6, 4, 3, 9, 8, 7) are written below the bass staff, with some numbers grouped by horizontal lines. Above the first measure of the treble staff is the handwritten letter 'G.'.

Handwritten musical notation on a single system. The treble clef staff begins with a key signature of two flats (Bb and Eb) and a 3/4 time signature. The melody continues with eighth and quarter notes. The bass clef staff has a similar accompaniment. Fingering numbers (6, 5, 4, 6, 9, 8, 6, 5, 6, 6, 9, 8, 4, 3) are written below the bass staff, with some numbers grouped by horizontal lines. A dashed line is present below the system.

ริทาร์ดเคชั่น ตัวลิ่งโน้ต.

First system of musical notation for 'Ritardation of the Note'. It consists of a treble and bass staff in 3/4 time. The melody in the treble staff features a series of eighth notes with a gradual deceleration. The bass staff provides a harmonic accompaniment. Below the staff, the following fingerings are indicated: 6 7 7 8, 6 5 6, 6, 6 — 6 6 —, 3 4 5 4 —.

Second system of musical notation for 'Ritardation of the Note'. It continues the melody and accompaniment from the first system. Below the staff, the following fingerings are indicated: 4 5 6 #4 5 6, 6 6 — #6 #5 6 7, 6 — 6 6 5 7 7 8, 2, 2, 5 4 —, 3, 3 4 4 8 7.

ซัสเพนชัน ๒ และ ๓ แนว (Double and triple suspensions)

Third system of musical notation for 'Double and triple suspensions'. It shows a treble and bass staff in 3/4 time. The melody in the treble staff includes double and triple suspensions. The bass staff provides a harmonic accompaniment. Below the staff, the following fingerings are indicated: 6 9 8 4 7 8, 5 4 3 3 4 3, 9 8 7 6 7, 9 8 7 8 4 3.

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นแค่โครงของการต่อเนื่องแห่งคอร์ด

และต่อเมื่อได้แทรกโน้ตผ่านไวบ้างแล้ว ก็จะประดับแนวต่าง ๆ ได้เป็นแนว
เนื้อเพลง ดังต่อไปนี้.

ที่หมายไว้ดังนี้ x คือ "โน้ตผ่าน"

ข้อ ๓. โน้ตผ่านต่าง ๆ เมื่อได้เข้าแทรกแล้ว จะต้องดำเนินเรื่อยไปใน
วิธีอันเดียวกัน จะ ขึ้น หรือจะ ลง ก็ตาม จนกว่าจะได้พบตัวโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ด.

หมายเหตุ ที่บกพร่องนั้นก็เพราะ ในการพบตัวโน้ตของคอร์ด ได้ทั้งวิธี เต็มไป เสีย.

ตอนที่ ๓๘

ในเมื่อได้แทรกโน้ตผ่านตัวที่ ๒ เข้าไว้แล้ว จะต้องดำเนินต่อไป "เป็นลำดับขั้น"
ในวิธีอันเดียวกัน จนกว่าจะได้พบตัวโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ด คอร์ดนี้จะเป็นคอร์ดอันเดียว
กัน หรือคอร์ดต่างกันก็ได้.

ข้อ ๔. นอกจากจะได้ใช้โน้ตผ่านตามลำดับขั้นของมันใดเสียง เดียโตนิค แล้ว
จะใช้โน้ตตามลำดับขั้นของมันใดเสียง โครมาติก ก็ได้ แต่ต้องเป็นที่เข้าใจว่า เมื่อได้
แทรกโน้ต โครมาติก เข้าครั้งใด โน้ตผ่านอื่น ๆ ที่ติดตามไปนั้นจะต้องดำเนินไปตามลำดับ
ขั้น ครึ่งเสียงโครมาติก โดยตลอด จนกว่าจะได้พบตัวโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ด.

หมายเหตุ ที่บกพร่องนั้นก็เพราะตอนเมื่อได้แทรกโน้ต โครมาติก เข้าแล้ว ก็มี

ข้อ ๕. ในบันได "ไมเนอร์" จะต้องใช้โน้ตผ่านตามลำดับขั้นของบันได "ไมเนอร์แบบ เบโลดิก" คือ ใช้ขั้น ๖ และขั้น ๗ เมเจอร์ หรือ ใช้ขั้น ๖ และขั้น ๗ ไมเนอร์ หรือจะใช้ตามลักษณะของบันได "ไมเนอร์เบโลดิก" แต่ ๆ คือ ขาสั้น ขั้น ๖ และขั้น ๗ เป็น เมเจอร์ ขาลง ขั้น ๗ ขั้น ๖ เป็น ไมเนอร์ ก็ได้ จงละเว้นการใช้ ขั้นคู่ ๒ ออกเป็น เค็ด ซึ่งมียอยู่ในแบบ ไมเนอร์ฮาร์โมนิค ในระหว่างขั้น ๖ และขั้น ๗.

แบบบันได ไมเนอร์ ที่ใช้โน้ตผ่านได้.

ขาสั้น	ขาลง
ขั้น ๖ ไมเนอร์ ขั้น ๗ ไมเนอร์	ขั้น ๗ ไมเนอร์ ขั้น ๖ ไมเนอร์
ขั้น ๖ เมเจอร์ ขั้น ๗ เมเจอร์	ขั้น ๗ เมเจอร์ ขั้น ๖ เมเจอร์

หมายเหตุ ขาสั้นในบรรทัด ๒ กับขาลงในบรรทัด ๑ คือบันไดเสียง "ไมเนอร์ แบบ เบโลดิก" นั้นเอง.

ถูกต้อง	บกพร่อง

หรือ ชั้น ๖ และชั้น ๗ เป็น เมเจอร์ ไดกา (x) โน้ตผ่าน ไว้ดังนี้ -

หรือ ชั้น ๖ และชั้น ๗ เป็น ไมเนอร์.

หรือ ชั้น ๖ กับชั้น ๗ เป็น เมเจอร์ ใน ขาขึ้น และชั้น ๗ กับชั้น ๖ เป็น ไมเนอร์ ใน ขาลง ตามลักษณะของบันไดเสียง "เมโลดิก" แท้ ๆ แบบนี้เป็นแบบที่ดีกว่าแบบอื่น ๆ ทั้งหมด และนิยมใช้กันทั่วไป.

(ซ้ำเพี้ยนขึ้น ๑-๓)

ข้อ ๖. เครื่องหมายเลขไม้ม้าเป็นจะต้องใช้ในการบันทึก "โน้ตฐาน" ถ้ามีขึ้นใน แนวเบส ก็ใช้แต่เพียง เส้นที่ยาว เพื่อเป็นที่สังเกต ตรงโน้ตตัวแรกเท่านั้นยอมถือว่าเป็นตัวโน้ตของคอร์ดที่ไ้ครอบโน้ตฐานอื่น ๆ เหล่านั้น ไปจนกว่าจะถึงคอร์ดที่ต่อเนื่อง.

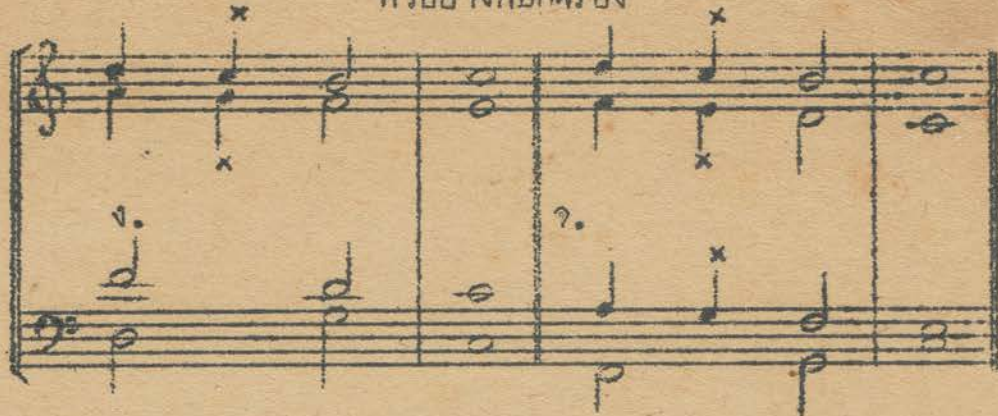

ข้อ ๗. โ้ตฐานอาจนำมาประสานเข้าเป็น ๒ แนว หรือ หลายแนว โดยดำเนินไปพร้อม ๆ กันก็ได้ ถ้าเม้ดำเนิน ตามแนวกันแล้ว มักเคลื่อน ไปในระยะขึ้นคู่ ๓ หรือขึ้นคู่ ๖ หรือดำเนินเป็นขบวนดัง เช่น คอร์ด หก - สาม นั้นก็ได้.

- ตัวอย่างที่ถูกต้อง.
- ก. ดำเนินเป็นคู่ ๖ ขนานแนว
 - ข. ดำเนินเป็นคู่ ๓ ขนานแนว
 - ค. ดำเนินเป็นคู่ ๓ และคู่ ๖ ขนานแนว

ตัวอย่างที่บทเพลง

- ง. แนว โซปราโน กับ แนวอาลโต คำเน้นเป็นคู่ ๔ ขนานแนว
จ. แนว โซปราโน กับ แนวเทเนอร์ คำเน้นเป็นคู่ ๔ ขนานแนว

คำอธิบาย ตัวอย่าง ค. กับ จ. ต่างกันในวิธีจัดแนว ฉะนั้นในการคำเน้น โดยโซโนตตามเป็น ๓ แนวพร้อมกัน จะต้องจัดแนวให้เข้าลักษณะของการคำเน้นคอร์ด หก - สาม เป็นขบวน (คือให้แนว ห้า - ท้าย / ในที่นี้หมายถึง แนวโซปราโน กับ แนวเทเนอร์ / คำเน้นเป็นระยะสั้นคู่ ๖ และแนวซึ่งเป็นระยะสั้นคู่ ๔ ขนานแนวเป็นแนวกกลางเสมอ)

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการใช้ คอร์ดปกติ แล้วแทรกด้วยโนตตาม คำเน้นเป็น คู่ ๓ ขนานแนว และคู่ ๖ ขนานแนว กับ ลักษณะของคอร์ด หก - สาม เป็นขบวนด้วย.

คอร์ดปกติ

แทรกโนตตาม

ในตัวอย่างนี้ แนวที่เคลื่อนนั้นย่อมถือว่าเป็นแนวสำคัญ ซึ่งจะต้องดำเนินการ
ต่อเนื่อง ใหญ่ของตาบทกวีโลกดาวไว้ โดยถือเอา แนวสูง เป็น แนวเบส ชั่วคราว
ทั้งนี้คงคำนึงถึงแนวอื่น ๆ ที่ยึดตัวโน้ตของกวีอยู่ด้วยนั้น.

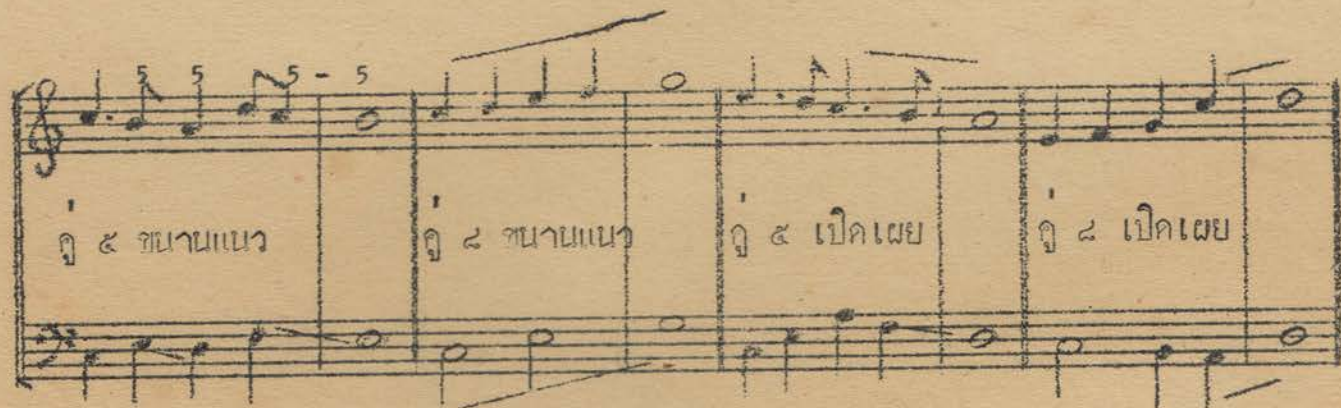
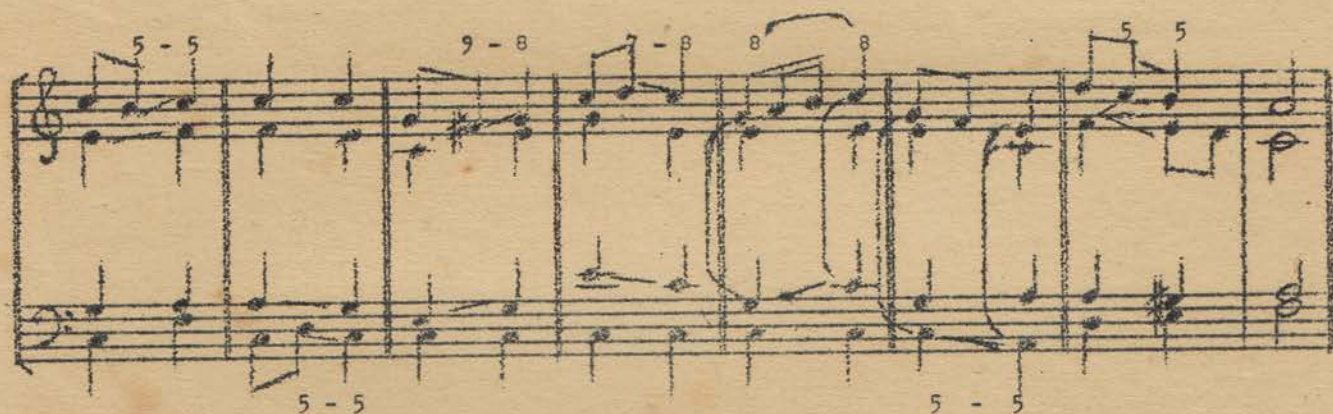
ข้อ ๔. โน้ตผ่านที่ดำเนิน โดยแนวตรงข้ามกัน ต่างแนวต่างดำเนินไปโดยมีต้อง
คำนึงถึง เสียงกระดัง ไต่ ๆ ที่มาปรากฏขึ้นในระหว่างทาง จนกว่าจะได้ไป พบและพักพิง
ในคอร์ดที่รับการต่อเนื่องมา.

หมายเหตุ โน้ตผ่าน ซึ่งรวมเป็นคอร์ด ๆ เหล่านี้เรียกว่า "คอร์ดผ่าน"

(passing chord)

ขอ ๕. การใช้โน้ตแซมทุกชนิด จำต้องอาศัยกฎต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการต่อเนื่อง
ของคอร์ดซึ่ง โลกดารมาแล้ว
ตัวอย่างต่อไปนี้ บกพร่อง ตลอด ทั้งนี้เพราะได้แทรกโน้ตผ่านโดยฉกกฎ

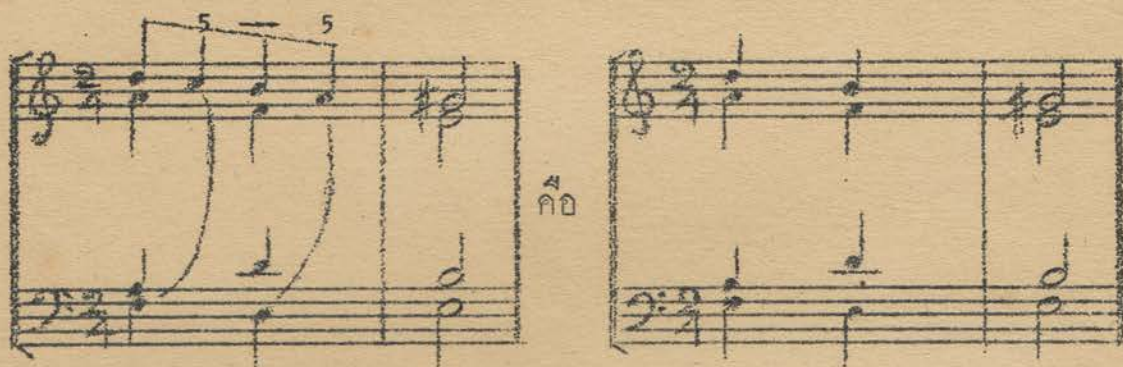
ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การต่อเนื่องของคอร์ดแม้จะทำได้หาไว้โดยถูกต้อง อาจกลาย

เป็นผัดไป เพราะแทรกโน้ตแซมผัดกน นอกจากนี้เป็นการต่อเนื่องของคอร์ด บกพร่อง
อยู่แล้ว จะหาโน้ตตัวแซมใด ๆ มาแก้ไขเพื่อให้มันดีก็ไม่ได้

บกพร่องเพราะดู ๔ ทนนานแนว

ตัวอย่างต่อไปนี้ไม่มีข้อบกพร่อง โดยเหตุว่าเมื่อตัดโน้ตผ่านออกแล้ว การต่อเนื่อง ก็ยังคงบริสุทธิ์.

ข้อ ๑๐. ในการใช้โน้ตแซมต่าง ๆ จะต้องระวังมิให้การดำเนินในระหว่างแนว
หนึ่งแนวใด ดำเนินโดยวิธี เอลิยงแนว จากระยะขั้น ๒ ไปยังระยะขั้น ๑ ให้ปรากฏขึ้น
ได้เป็นอันขาด เป็นตนภายในระยะขั้น ๒ ไมเนอร์ (ตัวอย่าง ค.) แต่ในส่วนการ
ดำเนินโดยวิธี เอลิยงแนว จากระยะขั้น ๑ ไปยังระยะขั้น ๒ ใช้ได้ดี.

หมายเหตุ ข้อนี้มีการยกเว้นว่า ถ้าโน้ตผ่านมีปรากฏพร้อมกันตั้งแต่ ๒ แนวขึ้นไปก็กระทำไ้.

ข้อ ๑๑. การดำเนินเป็นระยะขึ้นคู่ ๔ เบิอร์เพ็คชานแนว ซึ่งต้องห้ามระหว่าง "แนวคำ" (เบส) กับแนวโค ๆ ทั้งหมดตามกฎหมายที่ ๑๑ นั้น หากเกี่ยวกับโน้ตซึ่งเป็นแต่ ตัวผ่าน ไม่ โดยเหตุว่า โน้ตผ่าน ไม่เป็นส่วนของคอร์ด

กฎที่ ๔๐

โน้ตผ่านต่าง ๆ ดัง โคคลานี้จะต้องดำเนินตามลำดับขั้นเสมอ ทั้งในการ "เข้าหา หรือ ผละออก" จากตัวโน้ตของคอร์ด.

จำพวกที่ ๒

โน้ตข้ามข้ามขึ้น (Skipping Passing Notes)

ข้อ ๑๒. โน้ตข้ามอีกจำพวกหนึ่ง ใช้วิธี ข้ามขึ้น จากตัวโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ด แล้วเลื่อนเข้าหาตัวโน้ตของคอร์ด ตามลำดับขึ้น โน้ตเหล่านี้เข้ามาแทรกในระหว่าง จังหวะ เบา ของห้องหรือ ในระหว่างท่ายสวนของจังหวะเช่นเดียวกันกับโน้ตข้ามจำพวกที่ ๑.

โน้ตเหล่านี้ถ้าใดข้ามขึ้นไปตั้งอยู่ เหนือตัวโน้ต เพื่อเลื่อนลงมาหาตัวโน้ตของคอร์ด แล้วจักต้อง เป็นไป ตามลำดับขึ้น ของมันใดเสียงที่ใช้อยู่ในขณะนั้น จะเป็น ๑ เสียงเต็ม หรือ ครึ่งเสียง ก็ตาม.

แต่ถ้าข้ามขึ้นไปตั้งอยู่ ภายใต้ตัวโน้ต เพื่อเลื่อนขึ้นไปหาตัวโน้ตของคอร์ดแล้ว ตามปกติจักต้อง เป็นไปในระยะ ครึ่งเสียง การข้ามขึ้นเช่นนี้ แม้ในระหว่างระยะขึ้นดู ออกเป็นเตีใด ๆ ก็กระทำไปได้.

ข้อ ๑๓. โน้ตผ่าน ข้ามขึ้น เหล่านี้ จะเกลาเข้าหาโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ด
เดิม หรือเกลาเข้าหาโน้ตซึ่งเป็นส่วนของคอร์ดอื่น ก็ได้.

หมายเหตุ โน้ตผ่านที่ข้ามขึ้นไปถึงอยู่ใต้ตัวโน้ต ซึ่งเป็นส่วนของคอร์ดเพื่อ
เลื่อนขึ้นไปหาตัวโน้ตของคอร์ดนั้น จะต้องบันทึกไว้ ตามลำดับขึ้น เดียวกัน ดังนี้ -

ข้อ ๑๔. ในการปฏิบัติแบบฝึกหัดซึ่งปราศจากเลขย่อในแนวเบส ถ้าแนวเบส
ต้องดำเนินเป็นโน้ตเดี่ยว ๆ สบตาที่จะต้องถือเอาตัวโน้ตบางตัวเป็น "โน้ตผ่าน หรือ ตัวอาร์
เปโจ" และจัดวางการประสานเสียงในแนวบน ๆ แต่ประปราย.

ที่หมายดังนี้ + คือโน้ต สอดสลับ (changing notes) คู่บทที่ ๑๔ ต่อไป

ข้อ ๑๕. ถ้าแนวเนื้อเพลงมีตัวโน้ตที่ ๆ กันมาก เป็นการสมควรที่จะต้งนับเอา
ตัวโน้ตบางตัวเป็น "โน้ตฐาน หรือ โน้ตอาร์เปโจ"

ฉะนั้นจะเห็นไควการ นำเสียงประสานเข้าประกอบกับแนวเนื้อเพลงใด ๆ ก็มีการ
ผอนปรนกันเสมอดังต่อไปนี้

๑) ถ้าเป็นบทเพลงที่ดำเนินไปช้า ๆ ควรใช้และเปลี่ยนคอร์ดให้ถี่ขึ้น กับแทรก
โน้ตฐานบาง, ชั้เพิ่มชั้นบาง ฯลฯ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ -

Andante

V VI I x # I x V I IV^b I^b IV VII^b I^b V - V⁷ I

† ชั้เพิ่มชั้น ๔ - ๘ พลิกกลับ ๑ ประกอบคอร์ด VII^b

⊗ ชั้เพิ่มชั้น ๔ - ๓ พันตน ประกอบคอร์ด v

๒) ถ้าเป็นบทเพลงที่เร็วและว่องไว ควรใช้คอร์ดทาง ๆ โดยถือตัวโน้ตใน
แนวเนื้อเพลงเป็นตัวฐานบาง, เป็นโน้ตอาร์เปโจบาง ฯลฯ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ -

All^o vivace

I VI I^b 5 117^b V⁷ I

หน้า ๒๕๕

จงเปรียบเทียบวิธีดังกล่าวนี้นี้ กับวิธีดังตัวอย่างต่อไปนี้ ซึ่งมีผลชวนให้
 ราคางที่สุด เพราะจัดเสียงประสานไว้ มิดีลละเอียดหนาแน่น มากเกินไป.

All^o vivace.

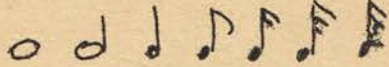
I VI Ib V7c I IV Ib VI -I7b -Ic V7 I

ขอแนะนำ การที่จะวางกล
 การพินิจที่จัดวางขึ้นได้
 ดำเนินพรอมไป

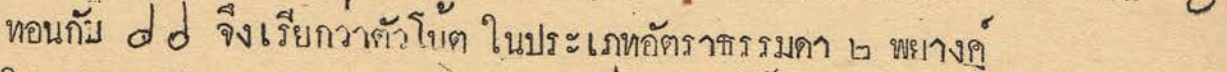
บทที่ ๓

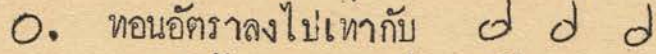
ประเภทอัตราของตัวโน้ต

๑. ประเภทอัตราของตัวโน้ตแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ

ก. ประเภทอัตราธรรมดาได้แก่ตัวชนิดเหล่านี้

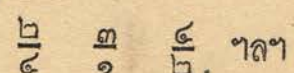
ข. ประเภทอัตราผสมได้แก่ตัวชนิดเหล่านี้

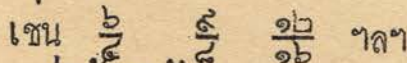
๒. ตัวโน้ตในประเภทอัตราธรรมดา จะทอนอัตราใหญ่ ๑ ตัวลง กับอัตราอ่อนได้ ๒ ตัว เช่น

๓. ตัวโน้ตในประเภทอัตราผสม การเพิ่มหรือประจุกต่อจากตัวโน้ตมีความหมายว่าให้เพิ่มอัตราของตัวโน้ตนั้นออกไปอีกครึ่งหนึ่งของตัวเอง ฉะนั้น เมื่อเห็นโน้ตประจุกเข้าใจว่าต้องรวมจุดเข้ากับตัวโน้ตเสมอไป เช่น

การที่ต่อนำจุดมารวมกับตัวโน้ต จึงเรียกว่าตัวโน้ตประจุกว่า ตัวโน้ตในอัตราผสม และการทอนอัตราครึ่งแรกจะได้ตัวโน้ตในอัตรารองลงไป ๓ ตัว จึงเรียกโน้ตประเภทนี้ว่า ตัวโน้ตในประเภทอัตราผสม ๓ พยางค์

๔. เพลงซึ่งประกอบด้วยตัวโน้ตในประเภทอัตราธรรมดา ๒ พยางค์

จะปรากฏเลขเครื่องหมายตัวบน คือเลข ๒. ๓. ๔. เช่น ฯลฯ

๕. เพลงซึ่งประกอบด้วยตัวโน้ตในประเภทอัตราผสม ๓ พยางค์ จะปรากฏเลขเครื่องหมายตัวบน คือเลข ๒. ๔. ๖ เช่น ฯลฯ

๖. การกำหนดจังหวะบทเพลง ที่ใช้ตัวโน้ตในอัตราผสม ๓ พยางค์

ให้ใช้โน้ตประจุก ๑ ตัว กับเกณฑ์ ๑ จังหวะ แทนที่จะนับโน้ตลักษณะ ได้กับเกณฑ์จังหวะนั้นไปอยู่ที่เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะทั้ง เลขบน และ เลขล่าง เช่น

ตามตัวอย่างนี้ให้นับ ๑. เป็นเกณฑ์ ๑ จังหวะ ในเพลง ๑ มี ๒ จังหวะ

๑๑. เส้นหน้าซิกขวางบรรทัด ๕ เส้น เป็นเครื่องหมายแสดงว่า เพลงนั้นจบตอนหรือจบเพลงแล้ว

๑๒. การเคลื่อนย้ายอัตราส่วนใหญ่น้อยในท้องเพลง ในท้องเพลงหนึ่ง ๆ จะมีตัวโน้ตลักษณะต่าง ๆ กัน อัตราจังหวะมากบ้าง น้อยบ้าง ระคนกันอยู่ ต้องเคลื่อนหรือทอนอัตราของตัวโน้ตให้พอดีกับเลขเครื่องหมาย กำหนดจังหวะจึงจะกันห้องได้ (ดูการหาเศษส่วนที่เรียนมาแล้ว)

ตัวอย่าง

ข้อสังเกต อัตราตัวโน้ตของทุก ๆ ห้อง จะมีค่าเท่ากับตัวค่า ๒ ตัว ซึ่งตรงกับเลขเครื่องหมายกำหนด

จังหวะ $\frac{2}{4}$

คำถามท้ายบท

๑. เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะคืออะไร เขียนไว้ที่ไหน
๒. ความหมายของเลขตัวบนคืออะไร
๓. เลขตัวบนและเลขตัวล่าง ตัวไหนสำคัญกว่ากัน
๔. เลขตัวล่างบอกให้ทราบลักษณะตัวโน้ต ซึ่งเป็นเศษส่วนของตัวโน้ตใด
๕. เลขล่างต่อไปนี้ หมายถึงโน้ตลักษณะใด

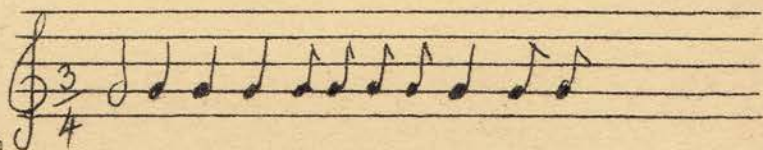
๒ ๒ ๑๖

๖. เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะต่อไปนี้ มีตัวโน้ตลักษณะใด มีกี่ตัว

ก. $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{6}{8}$

๗. เหตุใดจึงต้องมีเครื่องหมายกันห้อง
๘. เครื่องหมายกันห้องใช้เมื่อใด

๙. จงกันห้องโน้ตต่อไปนี้

๑๐. โน้ตตัวแรกของห้องเป็นจังหวะที่เท่าใด
๑๑. เครื่องหมายกันห้อง มีประโยชน์อย่างไร
๑๒. เมื่อจบเพลง หรือจบตอน จะมีเครื่องหมายอย่างไร

เอกสารของหน่วยศึกษานิเทศก์

กรมวิสามัญศึกษา

จரிய - ศิลป ๖/๒๕๐๕

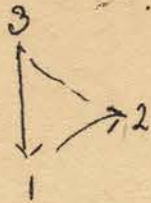
บทที่ ๖ (ต่อ)

ชั้น ไซมทรรค ผู้เรียบเรียง

๓) การดำเนินจังหวะบทเพลงชนิด ๓ จังหวะ ให้นับ ๑ - ๒ - ๓ - ๑ - ๒ - ๓ เรื่อย ๆ ไป

จังหวะที่ ๑ มือลง จังหวะที่ ๒ ไปข้างขวา จังหวะที่ ๓ มือลง

จังหวะที่ ๑ พังจังหวะหนัก จังหวะที่ ๒ พังจังหวะเบา จังหวะที่ ๓ พังจังหวะเบา

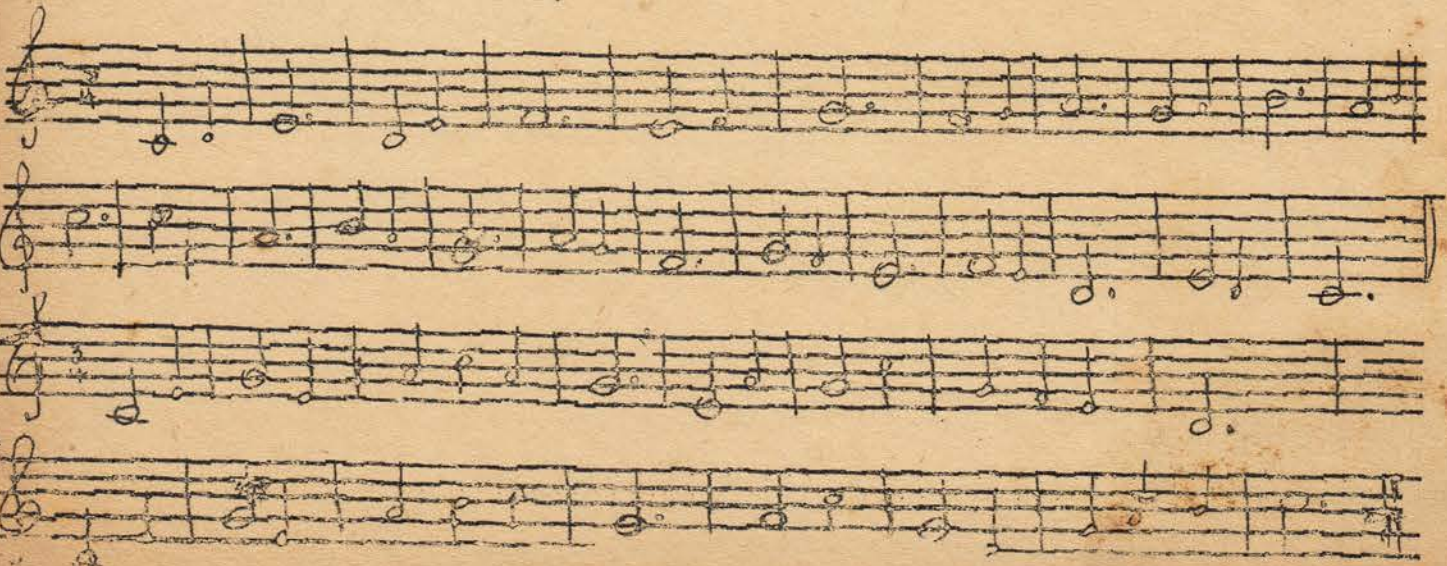
ตัวอย่าง การได้เสียงและการดำเนินจังหวะเพลง ชนิด ๓ จังหวะ ตัวคำแต่ละ ๑ จังหวะ

๒. ตัวคำดังตัวขาว ประจุ

ตัวขาวตัวคำดังตัวขาวประจุ

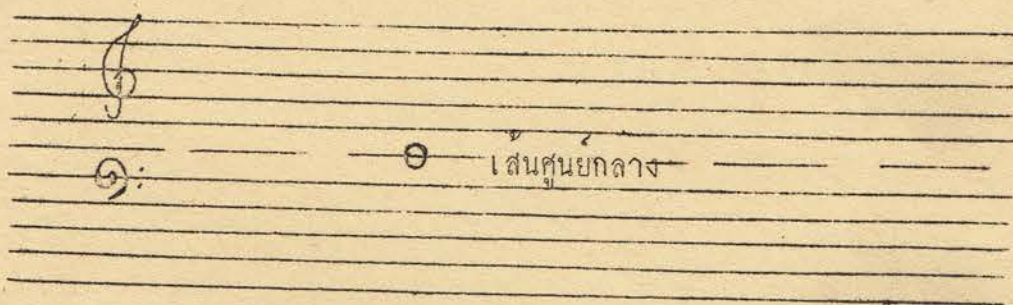

กฏแจประจำหลัก

๑. ความหมายของกฏแจประจำหลัก ขรรษาคีเสียงของมนุษย์ เช่นเสียง ชาย หญิง เด็ก หรือเครื่องดนตรีชนิดเล็กหรือใหญ่ ย่อมมีเสียงสูงต่ำกว่ากัน กฏแจประจำหลักเป็นเครื่องหมายบังคับเสียงสูงต่ำและช่วยให้รู้ชื่อของตัวโน้ตต่าง ๆ กฏแจประจำหลักมีหลายอย่าง เพื่อประโยชน์ในการแบ่งแยกเสียงให้พอเหมาะแก่ประเภทของเครื่องดนตรี และเสียงร้อง เช่น กฏแจเสียงสูง ใช้สำหรับเสียงหญิง เสียงเด็ก และดนตรีที่มีรูปร่างเล็ก เช่น ไวโอลิน ฯลฯ และกฏแจเสียงกลาง ใช้สำหรับเสียงที่ไม่สูงไม่ต่ำเกินไป เครื่องดนตรีขนาดกลาง เช่น วิโอล่า ฯลฯ และกฏแจเสียงต่ำ ใช้สำหรับเสียงต่ำของชาย และเครื่องดนตรีใหญ่ ๆ นอกจากนี้ยังช่วยในการบันทึกเสียงไม่ให้ต้องใช้เส้นน้อยมากมายเกินไป ช่วยทำให้ฉึกพลาตในการอ่านน้อยลงด้วย

๒. ที่ตั้งของกฏแจต่าง ๆ ในสมัยกลางใช้บันทึกโน้ตด้วยบรรทัด ๑๑ เส้น ใค้มีผู้นำบรรทัดรวมใหญ่ ๑๑ เส้น มาแบ่งเป็น ๒ ตอน ๆ ละ ๕ เส้น

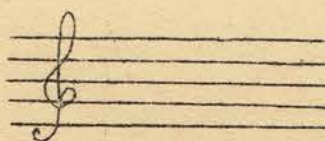
๕ เส้น ตอนบนใช้บันทึกด้วยกฏแจซอล ใช้สำหรับพวกเสียงสูง

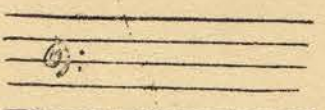

๕ เส้นตอนล่างใช้บันทึกด้วยกฏแจฟา ใช้สำหรับพวกเสียงต่ำ

เส้นที่เหลืออยู่ใช้เป็นเส้นศูนย์กลาง และตัวโน้ตที่อยู่คาบเส้นศูนย์กลางนี้ นับจากกฏแจฟาขึ้นไปก็จะพบว่าชื่อ "โค" นับจากซอลลงมา ก็จะปรากฏว่า ชื่อ "โค" เช่นเดียวกัน จึงได้เพิ่มกฏแจสำหรับเสียงกลางขึ้นอีก สำหรับพวกศูนย์กลาง เรียกว่า กฏแจโค

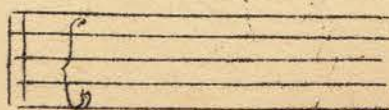
๓. กฏแจประจำหลักที่ใช้กันทั่วไป มี ๔ อย่าง คือ

ก. กฏแจซอล หัวกฏแจตั้งคาบเส้นที่ ๒

ข. กฏแจฟา หัวกฏแจตั้งคาบเส้นที่ ๔

ค. กฏแจโค กฏแจโค แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ โคอาลโค กับ โคเตเนอร์

๑. โคอาลโค หัวกฏแจคาบเส้นที่ ๓

๒.

โคเตเนอร์ หัวกุญแจคาบเส้นที่ ๔

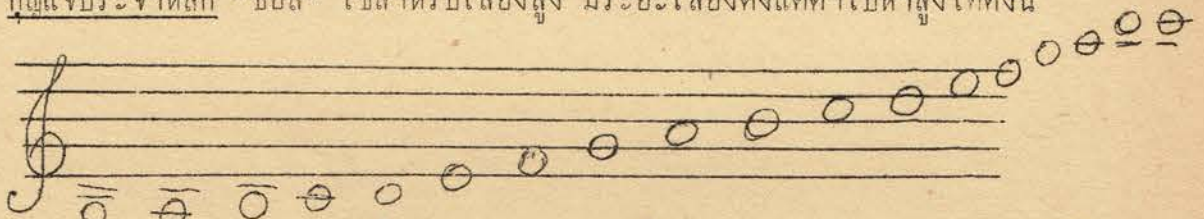
แผนผังที่ตั้งกุญแจประจำหลักในบรรทัดรวมใหญ่

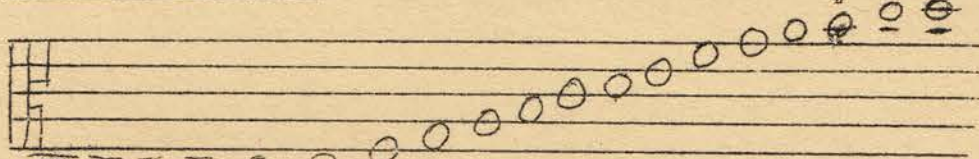
๔. วิธีหาชื่อตัวโน้ตในกุญแจต่าง ๆ ชื่อตัวโน้ตของแต่ละกุญแจไม่เหมือนกัน เพราะตัวซึ่งใช้เป็นหลัก มีชื่อต่างกันตามหัวกุญแจ และมีที่ตั้งต่างกัน แต่เมื่อจับตัวหลักได้แล้ว ก็ใช้วิธีเรียงลำดับชื่อเหมือนกัน

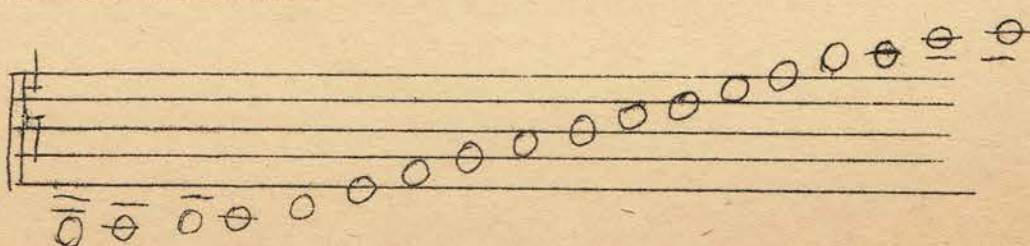
๕. กุญแจประจำหลัก "ซอล" ใช้สำหรับเสียงสูง มีระยะเสียงตั้งแต่ต่ำไปหาสูงได้ดังนี้

กุญแจประจำหลัก โออาลโต ใช้สำหรับเสียงกลาง ก่อนไปทางเสียงสูงมีระยะเสียงดังนี้

กุญแจประจำหลัก โคเตเนอร์ ใช้สำหรับเสียงกลางก่อนไปทางเสียงต่ำ มีระยะเสียงดังนี้

กฏแจระจำหลักฟ้า ใช้สำหรับเสียงต่ำ มีระยะเสียงดังนี้

๖. การเปรียบเทียบ โค ในกฏแจระชอล ซึ่งมีระดับตรงกับเสียงโคในกฏแจต่าง ๆ

(หมายเหตุ โคทั้ง ๔ กฏแจนี้ มีเสียงตรงกันใช้ลึมนิ้วเดียวกัน)

คำถามท้ายบท

๑. กฏแจระจำหลักคืออะไร
๒. กฏแจระจำหลักที่ใช้กันทั่วไปมีกี่ชนิด
๓. กฏแจที่ใช้ประจำเสียงสูง ชื่ออะไร แยกมาจากไหน และตั้งอยู่ที่ส่วนใดของบรรทัด ๕ เส้น
๔. กฏแจที่ใช้ประจำเสียงต่ำ ชื่ออะไร แยกมาจากไหน มีรูปร่างอย่างไร
๕. ตัวโน้ตประจำเส้นศูนย์กลางมีชื่อว่าอะไร ทำไมจึงมีชื่อเรียกเช่นนั้น
๖. กฏแจระจำหลักเสียงกลาง มีกี่ชนิด อะไรบ้าง จงบอกที่ตั้งของหัวกฏแจนั้น ๆ ด้วย
๗. กฏแจระจำหลักฟ้าและชอล ใช้โน้ตชื่อใด เป็นหลักในการหาชื่อของตัวโน้ตอื่น ๆ บนบรรทัด ๕ เส้น
๘. ตัวโน้ตซึ่งเป็นหลักของกฏแจ โคอาลโตกับโคเตเนอร์ มีที่ตั้งเหมือนกันหรือไม่
๙. ถ้าตัวโน้ต "โค" ในกฏแจชอล อยู่คาบเส้นน้อยเส้นที่ ๑ ภายใต้อันบรรทัด ๕ เส้น "โค" ซึ่งมีระดับเสียงเดียวกัน จะบันทึกไว้ที่ไหน ในกฏแจฟ้า
๑๐. "โค" ในกฏแจชอล สูงหรือต่ำกว่า "โค" ในกฏแจฟ้า
๑๑. เสียงซึ่งมีระดับสูงกว่ากันนั้นมีอะไรเป็นที่สังเกต
๑๒. เขียนระยะของเสียงซึ่งกำหนดให้เป็นพวกเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ
๑๓. จงเปรียบเทียบระดับเสียง "โค" ซึ่งใช้ลึมนิ้วโน้ตเดียวกัน โดยบันทึกในกฏแจต่าง ๆ ให้เห็นชัด
๑๔. "เสียงโค" ของ "กฏแจโคอาลโต" กับ "กฏแจโคเตเนอร์" นั้น เสียงในกฏแจใดต่ำกว่ากัน
๑๕. บอกชื่อตัวโน้ตต่อไปนี้
 - ก. คาบเส้นที่ ๔ กฏแจฟ้า
 - ข. ช่องที่ ๓ กฏแจชอล
 - ค. ช่องที่ ๒ กฏแจโคอาลโต
 - ง. ช่องที่ ๔ กฏแจโคเตเนอร์

บทที่ ๔

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ

๑. เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ นอกจากจะบันทึกตัวโน้ตให้ครบตามเครื่องหมายทั้ง ๓ อย่างแล้วยังมีเครื่องหมายที่แสดงว่า เพลงนั้นจะต้องดำเนินจังหวะอย่างไร ใช้ตัวโน้ตลักษณะใด เป็นตัวละ ๑ จังหวะ ฯลฯ เครื่องหมายนี้คือเลข ๒ ตัว ซ่อนกันอยู่ต่อจากหัวกุญแจ เรียกว่าเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ

๒. รูปร่างของเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ เลขที่อยู่ซ่อนกันเรียกว่า เลขตัวบน และเลขตัวล่าง

ตัวอย่าง $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{2}{2}$ $\frac{3}{2}$ $\frac{4}{2}$ ฯลฯ

๓. ความหมายของเลขตัวบน เลขตัวบนบอกให้ทราบว่า เป็นเพลงชนิดใด เพลงมี ๓ ชนิด คือ

ก. ชนิด ๒ จังหวะ ใช้ดำเนินจังหวะด้วยการเคาะ ๒ ครั้ง

ข. ชนิด ๓ จังหวะ ใช้ดำเนินจังหวะด้วยการเคาะ ๓ ครั้ง

ค. ชนิด ๔ จังหวะ ใช้ดำเนินจังหวะด้วยการเคาะ ๔ ครั้ง

ถ้าเลขตัวบนเป็น ๒ ก็เป็นเพลงชนิด ๒ จังหวะ

ถ้าเลขตัวบนเป็น ๓ ก็เป็นเพลงชนิด ๓ จังหวะ

ถ้าเลขตัวบนเป็น ๔ ก็เป็นเพลงชนิด ๔ จังหวะ

๔. ความหมายของเลขตัวล่าง เลขตัวล่างเป็นตัวซึ่งได้คำนวณจากอัตราของจังหวะโน้ต กลม ๑ ตัว ซึ่งมีอัตราจังหวะปกติเท่ากับ ๔ จังหวะ และนำมาทำเป็นเศษส่วนในการทอนอัตราดังนี้

○ สมมุติ เท่ากับ $\frac{2}{4}$

ทอนออกเป็นตัวขาว ♩ ♩ ตัวขาว ๑ ตัว - $\frac{2}{4}$

ทอนลงเป็นตัวดำ ♩ ♩ ♩ ♩ ตัวดำ ๑ ตัวเป็น $\frac{2}{4}$

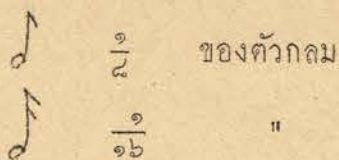
เมื่อเห็นเลขตัวล่าง ๔ ก็หมายถึงตัวดำ ๑ ตัว ซึ่งเป็น $\frac{2}{4}$ ของตัวกลม เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะตัวบนมีจำนวนเท่าใดก็ต้องมีตัวโน้ตซึ่งมีลักษณะตรงกับเลขตัวล่าง ซึ่งเป็นเศษส่วนของตัวกลมเท่านั้นตัว

เช่น $\frac{2}{4}$ หมายถึง ♩ ♩ = $\frac{2}{4}$
 $\frac{3}{4}$ " ♩ ♩ ♩ = $\frac{3}{4}$
 $\frac{4}{4}$ " ♩ ♩ ♩ ♩ = $\frac{4}{4}$

๕. เลขตัวล่างอื่น ๆ เลขตัวล่างไม่จำเป็นต้องเป็น ๔ เสมอไป อาจเป็น $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{2}{8}$ $\frac{1}{16}$ ก็ได้
ให้ใช้กฎเกี่ยวกับการหาเศษส่วนเหมือนข้อ ๔

ตัวอย่าง

♩ $\frac{1}{2}$ ของตัวเอง
 ♩ $\frac{1}{4}$ ของตัวกลม
 ♩ $\frac{1}{8}$ "

ข้อสังเกต ใช้วิธีทอนอัตราเป็นเศษส่วน ใกล้เคียงเท่าใดก็ใช้เป็นลักษณะของตัวโน้ต ๑ ตัว ที่ใช้เป็นเกณฑ์
จังหวะ เช่น

๑	ก็ใช้ตัวกลม ๑ ตัว	๐	๑	ใช้ตัวขาว ๑ ตัว	d
๒	" ๒ "	๐ ๐	๒	ใช้ตัวขาว ๒ ตัว	d d
๓	" ๓ "	๐ ๐ ๐	๓	ใช้ตัวขาว ๓ ตัว	d d d
๔	" ๔ "	๐ ๐ ๐ ๐	๔	ใช้ตัวขาว ๔ ตัว	d d d d

๖. เลขตัวบน จะเขียนเลขจำนวนเท่าใดก็ตาม หมายถึงว่า ให้คำนวณอัตราตัวโน้ตซึ่งเป็นเศษส่วนของตัว
กลมให้ได้เท่ากัน เช่น

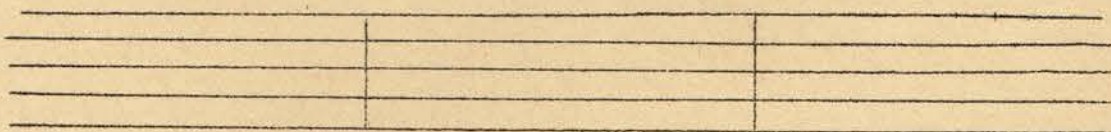
๑	มีตัวดำ	d d d ๓ ตัว
๒	มีตัวเบ็ด	d d d d d ๖ ตัว
๓	มีตัวขาว	d d d d ๔ ตัว

๗. ความสำคัญของเลขทั้ง ๒ ตัว เลขตัวล่างมีความสำคัญกว่าเลขตัวบน เพราะบอกให้ทราบลักษณะของ
ตัวโน้ตที่กำหนดให้ใช้เป็นหลักในการดำเนินจังหวะของเพลงนั้น ๆ เมื่อเห็นเลขล่าง

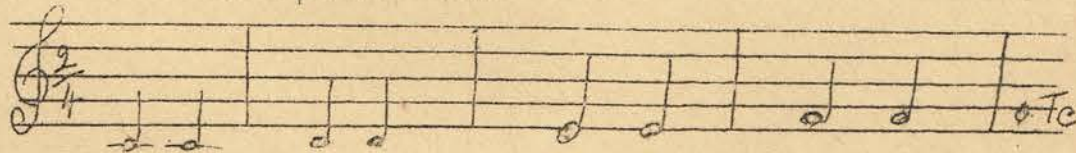
๑ ก็ทราบว่าใช้ตัวดำเป็นหลัก เพราะตัวดำเป็น $\frac{2}{4}$ ของ ๐

๒ ก็ทราบว่าใช้ตัวขาวเป็นหลัก เพราะตัวขาวเป็น $\frac{2}{4}$ ของ ๐

๘. เครื่องหมายกันห้อง คือเส้นซิกซาวงบรรทัด ๕ เส้น แบ่งแยกตัวโน้ตออกเป็นห้อง ๆ ตัวอย่าง

๙. การกันห้องคุมจังหวะ เมื่อคำนวณอัตราใหม่ ห้องของตัวโน้ตได้พอดีกับเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ
แล้วให้ใช้เครื่องหมายกันห้องคุมจังหวะ เช่น

๑๐. ประโยชน์ของเส้นกันห้อง

ก. แบ่งตัวโน้ตออกเป็นห้อง ๆ ให้อ่านและดำเนินจังหวะได้ตรงตามเลขเครื่องหมาย กำหนดจังหวะ

ข. โน้ตตัวแรกของทุก ๆ ห้องเป็นตัวที่ตกจังหวะที่ ๑ ของห้องเสมอไป

ตัวอย่าง

๑๑. เส้นหน้าซีกขวางบรรทัด ๕ เส้น เป็นเครื่องหมายแสดงว่า เพลงนั้นจบตอนหรือจบเพลงแล้ว
๑๒. การเคลื่อนย้ายอัตราส่วนในท่อนเพลง ในท่อนเพลงหนึ่ง ๆ จะมีตัวโน้ตลักษณะต่าง ๆ กัน อัตราจังหวะมากบ้าง น้อยบ้าง ระคนกันอยู่ ต้องเคลื่อนย้ายหรือทอนอัตราของตัวโน้ตให้พอดีกับเลขเครื่องหมาย กำหนดจังหวะจึงจะกันห้องได้ (ดูการหาเศษส่วนที่เรียนมาแล้ว)
- ตัวอย่าง

ข้อสังเกต อัตราตัวโน้ตของทุก ๆ ห้อง จะมีค่าเท่ากับตัวค่า ๒ ตัว ซึ่งตรงกับเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ $\frac{2}{4}$

คำถามท้ายบท

๑. เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะคืออะไร เขียนไว้ที่ไหน
๒. ความหมายของเลขตัวบนคืออะไร
๓. เลขตัวบนและเลขตัวล่าง ตัวไหนสำคัญกว่ากัน
๔. เลขตัวล่างบอกให้ทราบลักษณะตัวโน้ต ซึ่งเป็นเศษส่วนของตัวโน้ตใด
๕. เลขล่างต่อไปนี้ หมายถึงโน้ตลักษณะใด

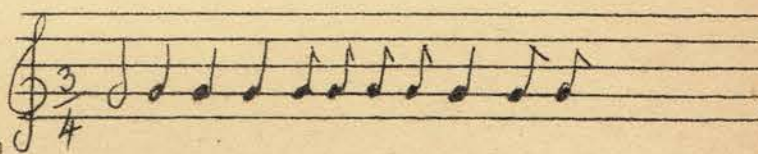
๒ ๒ ๑๖

๖. เลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะต่อไปนี้ มีตัวโน้ตลักษณะใด มีกี่ตัว

ก. $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{6}{8}$

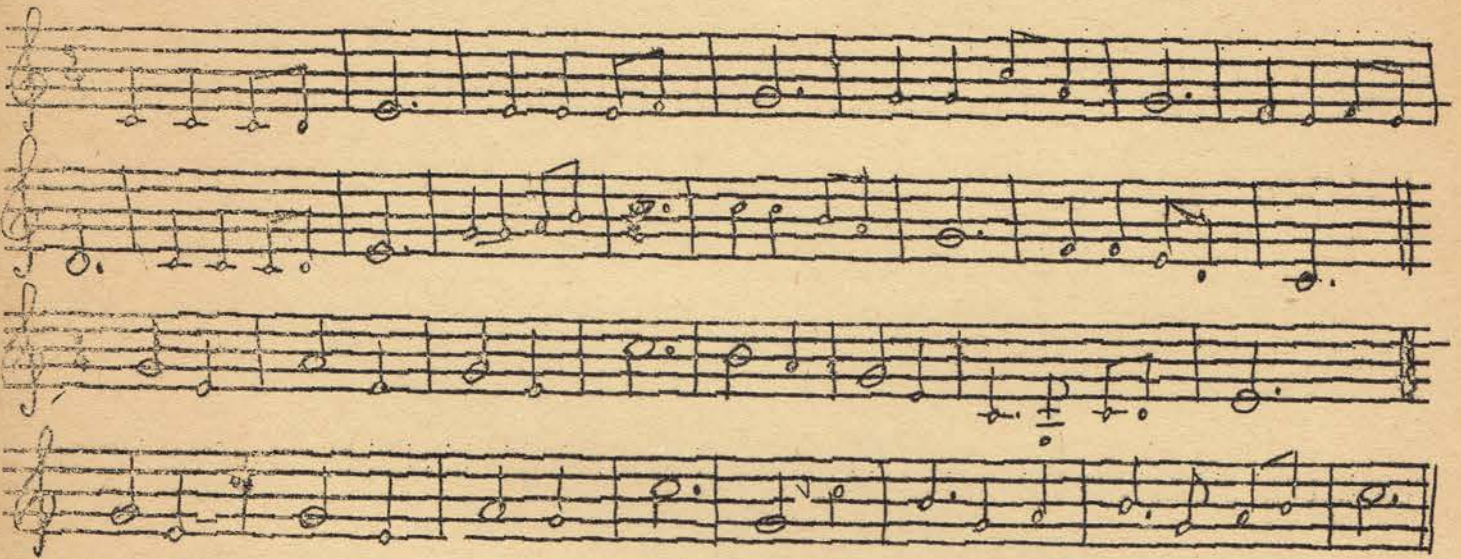
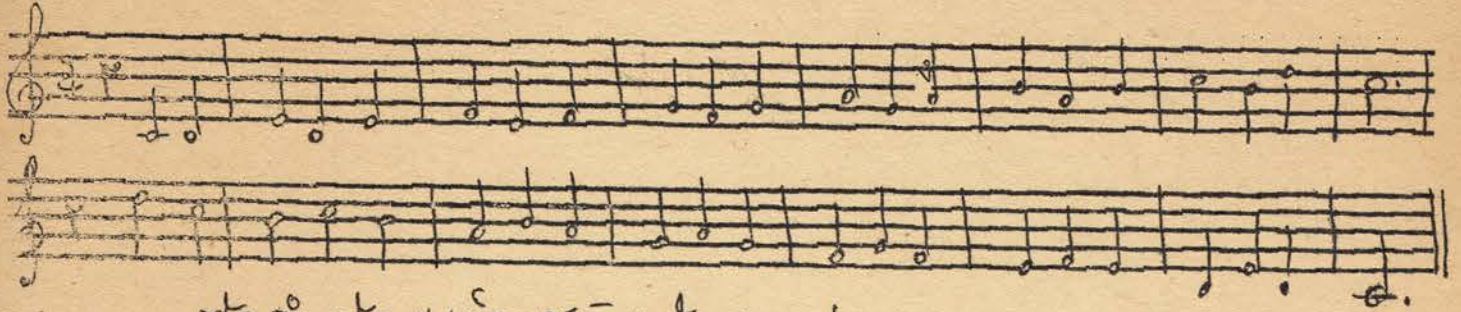
๗. เหตุใดจึงต้องมีเครื่องหมายกันห้อง
๘. เครื่องหมายกันห้องใช้เมื่อใด

๙. จงกันห้องโน้ตต่อไปนี้

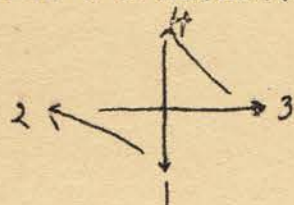

๑๐. โน้ตตัวแรกของห้องเป็นจังหวะที่เท่าใด
๑๑. เครื่องหมายกันห้อง มีประโยชน์อย่างไร
๑๒. เมื่อจบเพลง หรือจบตอน จะมีเครื่องหมายอย่างไร

ตัวต่ำ ๙๖ ๓๐ สลิม ๙๖ ๔๑๑.

การดำเนินจังหวะบทเพลงชนิด ๔ จังหวะ ให้ขับ ๑ - ๒ - ๓ - ๔ ระยะเท่ากันเรื่อยไป
จังหวะที่ ๑ มือลง ที่ ๒ มือไปทางซ้าย ที่ ๓ มือไปทางขวา ที่ ๔ มือขึ้น

จังหวะที่ ๑ หนัก ๒ เบา ๓ ปานกลาง ๔ เบา

ตัวอย่าง ตัวต่ำตัวดำ ๑ จังหวะ ตัวกลมตัวละ ๔ จังหวะ

ตัวดำสลบตัวกลม

